

De Libertijn

MAANDBLAD VOOR BUITENKERKELUKE JONGEREN

Orgaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap

1e JAARGANG

MAART 1951

No.2

Morgen

Toen 't blauw katoen weer om Uw schouders spande,
In ruime ploofen om Uw leden lag,
Gij 't witte brood sneed met Uw zachte handen,
Wij saam de vrede dronken van de jonge dag:

Waren wij twee van lijf weer, maar zó diep verenigd,
Dat ieder woord een stille glimlach bleef;
Zoals dat ENE woord, dat - nauwelijks nog gebezigd -
Zich boven 't lang verhaal van onze daden schreef.

Wie dorst had, moest de dauw wel gretig drinken,
Wie onrust kende, wist haar nu gestild.
Wij zagen op het venster held're druppels blinken
Als spore van 't geweld, dat wij gewild.

't Was droog, toen wij Uw heem de rug toekeerden,
En, samen wand'lend in de ochtendwind,
Met milde spot Sint Agnes' kerk passeerden:
"Terechtgesteld als maagd" -

zij droomde van een kind.

S.v.R.

ADRESWIJZIGING REDACTIE.

Van 31 Maart a.s. af moeten alle voor de redactie bestemde
stukken worden gericht aan:

Karel Heymans, Wilgenstraat 118, Haarlem-N.

DE LIBERTIJ N

Orgaan van de Humanistische Jongeren Gemeenschap

Dagelijkse Redactie:

Wim Hartman, Karel J. Heymans, en H.J. Timmermans.

Buiten-Redactie:

Jan H. Homburger, Karel Köhler, Henk Korting, Will Olthof.

Hoofdredacteur:

Karel Heymans, Boeierstraat 21a, Rotterdam-W. Tel. K 1800-36879.
Na 31 Maart 1951: Wilgenstraat 118, Haarlem-N.

Administratie:

Drude Mooyman, Wilgenstraat 118, Haarlem-N. Telf. K 2500-24579.

Abonnement: voor leden H.J.G. gratis, voor niet-leden F. 1,85 per jaar; losse nummers 20 cent. Betalingen: voorlopig postrekening 2792.24 t.n.v. Karel J. Heymans, Rotterdam-W.

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Jongeren-Organisatie van het Humanistisch Verbond

Secretariaat (tijdelijk):

Arie Mijster, v. Tuyll v. Serooskerkenplein 3- Amsterdam - Z.

Plaatselijke Secretariaten:

<u>Amsterdam:</u>	Sylvio van Rooy, Marco Polostraat 74-II, Amsterdam-W.
<u>Arnhem:</u>	Tonnie Stein, Zaslaan 27, Arnhem.
<u>Beverwijk:</u>	Piet Schipper, Geelvinckstraat 96, Velsen-Noord.
<u>Delft:</u>	Didi Haverkamp, Koornmarkt 10, Delft.
<u>Deventer:</u>	Symen Vierstra, Brinkgreverweg 119, Deventer.
<u>Dordrecht:</u>	Wim de Wijk, Pr. W. van Oranjarahof 8, Dordrecht.
<u>Eindhoven:</u>	Griet Bijvanck-Gritter, Opzoomerstraat 12, Eindhoven.
<u>Groningen:</u>	Roelie Dontje, Zaagmuldersweg 29b, Groningen.
<u>Den Haag:</u>	Wijnje Boer, Escampaan 79, Den Haag.
<u>Haarlem:</u>	Karel Köhler, Rijksstraatweg 119, Haarlem-N.
<u>Leeuwarden:</u>	Nico Bart, W. Lodewijkstraat 23, Leeuwarden.
<u>Rotterdam:</u>	Kees Visser, Westersingel 119, Rotterdam-C2.
<u>Voorburg:</u>	Jan Schreuders, Kon. Wilhelminalaan 192c, Voorburg.
<u>Zaanstreek:</u>	Kees Zonderland, Langestraat 1, Zaandam.

WAT ANDEREN SCHREVEN

FEBRUARI 1951

Helaas was het deze maand nog niet mogelijk op enigszins ruime schaal periodieken van jongeren ter inzage te krijgen.

Uit het Februari-nummer van "Jonge Stemmen", het maandblad van de Universalistische Jongerenbeweging - vroeger de jongeren - organisatie van de Vrije Gemeente te Amsterdam - blijkt, dat contact met de H.J.G. voor de U.J.B. nog steeds een programma-punt vormt.

Onze eigen "Libertijn" ontving zeer uiteenlopende reacties; volgens Joop Nederkoorn (asd.) wordt het blad gekenmerkt door een kunstmatige hoerastemming, het spijt hem dat reeds in het eerste nummer verklaard werd, dat het niet de bedoeling is van "De Libertijn" een discussieblad te maken, overigens vindt hij het "toch wel aardig".

Tijn de Jong - die ook namens zijn vader sprak - vroeg mij zijn hulde voor de samenstelling van dit eerste nummer aan redactie en medewerkers over te brengen. Het was volgens hem een prettig en goed leesbaar blad.

Jo Wiegert vond bij het eerste zien het formaat wat nietig, maar door vermijding van de kolomvorm ("Jonge Stemmen"!) wel goed leesbaar. Ook de inhoud beviel haar; alleen had dat artikel over meeuwen volgens haar niet geknot moeten worden. Zij had het in origineel gelezen, maar nu viel het haar sterk tegen.

Arie Mijster schreef aan de redactie: "Bravo voor de eerste Libertijn!! Het gaf Han en mij het gevoel, dat al het geploeter in den beginne niet voor niets is geweest, en dat de H.J.G. iets begint te worden".

Van onze „toezienende voogd", Harry Lips, kregen wij een harte-lijke ontboezeming, waaraan wij de volgende zinnen ontleen:

"Mag ik je zeggen, dat er iets van trots en blijdschap in me opwelde toen die Libertijnen vanmorgen uit mijn post opdoken? Dat hebben we dan toch maar met elkaar bereikt. Mijn tweede gedachte was: Wat een prachtige naam. Alleen al om deze vondst: gefeliciteerd met het nieuwe blad. Voor andere dingen heb ik vanmorgen jullie, wat zeg ik, mijn blad gelezen... De sfeer is goed, ik ben er van overtuigd, dat jullie een krant zullen scheppen, die gelezen wordt. En daarmee bewijs je het Humanisme een belangrijke dienst.... Impavidi progrediamur!" (Ik hoop, dat Harry niet boos is, dat we zijn ontboezeming hebben opgenomen!)

In de loop van deze maand hopen wij nog meer reactiestezamelen.

--o--

Het eerste Lustrum van het Humanistisch Verbond werd in vele dagbladen gememoreerd. Het Parool bracht daarbij een interview met Van Praag, terwijl Het Vrije Volk het lustrum-nummer van Mens en Wereld besprak. De Nieuwe Rotterdamse Courant citeert de toespraak van Stuiveling in het Kriteriontheater te Amsterdam in de passage waar S. zegt, dat de óórzaak van de toenemende onkerkelijkheid in Nederland zeker niet bij het H.V. gezocht kan worden. De Rooms-Katholieke bladen (Tijd, Maasbode, Volkskrant) hebben het lustrum op geen enkele wijze vermeld.

--o--

In het Protestants-christelijke dagblad "Trouw" blijkt Prof. Dr G.C.Berkouwer zich gestoten te hebben aan een zin van Mr In 't Veld, waarin deze zegt dat het Humanisme niet tegenover, maar naast het zuivere Christendom staat. Prof. B. zegt dan, dat het voor de situatie in ons land beter is, dat volkomen duidelijk is en blijft, dat hier van "naast" geen sprake kan zijn, omdat het niet om beschouwingen of theorieën gaat, maar om een weg, waarop men werkelijk wandelen kan.

Het komt ons voor, dat Prof. B. hier wel sterk de verschillende persoonlijke geaardheid van de verschillende mensen mis kent. Wanneer Prof. B. graag een donkerbruin costuum zou dragen, doch zijn buurman zich bevredigd voelt wanneer hij in een lichtgrijs pak gekleed is, dan staan zij toch beiden als mens naast elkaar en kunnen ook heel goed samenwerken. Wanneer echter op 't levensbeschouwelijke terrein de ene mens een andere weg meent te moeten gaan dan de andere, zijn er helaas telkens mensen, die menen, dat de weg die zij gevonden hebben, de enige begaanbare is.

Wij zullen, ook als jongeren, blijven strijden voor de gelijkgerechtigdheid van onze, de Humanistische weg.

--o--

Vele dagbladen hebben de vorige maand vermeld, dat een aantal Overijsselse boeren op grond van hun geweten bezwaar hebben gemaakt tegen het keuren van hun vee op besmetting met t.b.c.bacillen, aangezien door de mens de zonde in de wereld is, en wij de gevolgen van de zonde moeten dragen.

Nu hebben wij het grootste respect voor eerlijke gewetensbezwaren, doch wel vragen wij ons af, of deze boeren, wanneer hun vrouw een keelontsteking krijgt, geen dokter halen, en of zij,

als hun paard bij het ploegen een been breekt, het dier maar op het land aan zijn lot overlaten.....

--o--

In het Maart-nummer van "Jonge Stemmen", het maandblad van de Universalistische Jongeren Beweging te Amsterdam, ontdekten wij het volgende berichtje onder het opschrift "VERJAARDAG":

"De Universalistische Jongeren Beweging wenst haar vriendinnetje de Humanistische Jongeren Gemeenschap bij deze nog van harte geluk met de vijfde (hoe kan het eigenlijk?) verjaardag van haar papa, het Humanistisch Verbond."

Wij danken de U.J.B. hartelijk voor deze gelukwens; niet alleen de U.J.B., maar ook vele anderen verbaast het telkens weer, dat het Humanistisch Verbond reeds zo kort na zijn oprichting een levenskrachtige jongeren - gemeenschap met bijna 300 leden rijk is.

HET LANDELIJK WEEKEND IN AMSTERDAM.

Anders dan anders.... maar toch weer goed geslaagd. Dat was het landelijk weekend op 17 en 18 Februari 1951 in Amsterdam. Nu eens niet een jeugdherberg of kamphuis, waar wij gezamenlijk overnachten, maar de ongeveer 80 deelnemers en -sters werden - voorzover zij zelf niet in Amsterdam of om geving woonden - ingekwartierd bij geestverwanten. De Zaterdagavond werd weer op ouderwetse, "bonte" wijze doorgebracht: vrolijke en ook ernstige gedeelten (vooral het verhaal van Will Olthof en de muziek waren heel goed!) wisselden elkaar af; de persiflage op Maria Goretti was uitstekend, doch vlijmscherp;

"Papa Verbond" bestond 5 jaar. De gemeenschappen Amsterdam van het H.V. hielden daarom een feestelijke bijeenkomst in het Kriterion-theater, waar Dr Garnt Stuiveling een kernachtige rede hield, welke werd ingeleid door het Sweelinck Kwartet. Wij jongeren maakten daar op Zondagmorgen een prachtige indruk door onze grote opkomst. Na afloop gingen we dwars door Amsterdam naar ons tijdelijk tehuis, "Het Anker" aan de Prins Hendrikkade, terug en maakten 's middags nog een boottocht door Oud-Amsterdam en de havens; jammer voor deze tocht, dat het weer niet meewerkte! Maar de stemming was er niet minder om.

De deelnemers zien weer verlangend uit naar volgende landelijke weekends!

K.H.

Inderdaad, wat houdt het Humanisme voor ons in? Of juist, wat betekent het voor ieder van ons afzonderlijk? Het is immers een van de kenmerken van het humanisme, dat iedere humanist vrij is in de interpretatie ervan. Niettemin hebben we een beginsel, dat door ieder, die zich humanist noemt, wordt aanvaard. Daarin wordt gezegd, dat niet een persoonlijke God maar de Mens het centrum is van de humanistische levensbeschouwing. Accoord! Geen enkele humanist zal dit betwisten. Maar nu komt de interpretatie. Dan zingt ieder vogeltje zoals het gebekt is.

Over die interpretatie wil ik het een en ander zeggen. Als wij het hebben over "de Mens", welke "mens" bedoelen wij dan? Is het dan ieder mens op de wereld zonder onderscheid in geografische woonplaats, lichaamskenmerken, cultuur en sociaal milieu?

Of gaan we uit van de Übermensch-Gedanke en het Herrenvolk-Idee à la Hitler?

En wanneer wij ons bepalen tot een bepaalde geografische groep mensen, verstaan wij dan onder de Humanist - hij is immers "de Mens", die bedoeld wordt? - een zodanig begenadigd persoon, dat hij zich tot de "elite" mag rekenen?

De uitspraak "het is een uitgemaakte zaak, dat rasdiscriminatie moreel onaanvaardbaar is", is een doodoener, een dode mus waar geen enkel "lijdend voorwerp" genoeg mee neemt, zolang het woord niet in de daad wordt omgezet. Woorden zijn goedkoop en kosten niets.

Er zijn nog andere grote woorden: "klassenstrijd", "sociale rechtvaardigheid". Hoe staat het hiermee? Is het waar, dat deze begrippen al ouderwets zijn en geen reden meer tot strijd vormen? Mogen wij ons hier maar van af maken?

Als wij ons in de ivoren toren der elite opsluiten, dan is dit ongetwijfeld de beste strategie. Wij vinden ons zelf heel nette en fatsoenlijke mensen met een flinke dosis humanisme. Er is geen klassenstrijd meer. Iedereen is tevreden, niet? Wij ook! Dus klaar is Kees. En wat er aan de andere kant van de aardbol gebeurt, och, dat is zo ver weg en het zijn toch maar Chinks en Gooks. Ons roemrijk Van-Heutz-bataljon is daar en Oom Sam met zijn napalm-bom en terreurbombardementen. Niets kan ons deren!

Maar begeef je eens als arbeider onder de arbeiders. Verlaat je ivoren toren en stort je in de massa. Zoek dan eens een antwoord en kijk, of klassenstrijd en sociale rechtvaardigheid inderdaad geen onderwerp tot strijd vormen.

Zowel "rasdiscriminatie", "klassenstrijd", "sociale rechtvaardigheid" en "elite" zijn terug te brengen tot de "Übermensch-gedanke". In hoeverre strookt dit met het Humanisme? Voor mij vormt het geen probleem: de "Übermensch-Gedanke" strookt absoluut niet met het humanisme. Het is moreel ontoelaatbaar en wellicht zeer onverstandig (de historie van de laatste jaren toont het) om een mens of groep mensen te be- en veroordelen naar omstandigheden (woonplaats, lichaamskenmerken en sociaal milieu) waar zijzelf niet verantwoordelijk voor zijn. Daarom ben ik fel tegen rasdiscriminatie en elite-vorming en vóór sociale rechtvaardigheid.

Ik wil hiermee volstrekt niet zeggen, dat alle mensen volkomen aan elkaar gelijk zijn, zoals in de industrie het ene product van de lopende band vrijwel gelijk is aan het andere van diezelfde band, en dat het dus voor de mens slechts een kwestie is van de gelegenheid krijgen om net zoveel te bereiken als een ander. Neen, de mens is door de natuur begiftigd met bepaalde eigenschappen, waar tot nog toe geen menselijke invloed op uitgeoefend kan worden. Die eigenschappen staan ook volkomen los van stand, milieu of geografische afkomst; zij stempelen de ene mens tot leider, geldmagnaat of academicus en de andere tot "n geleide", klerk of straatveger.

Er kunnen echter wel maatschappelijke belemmeringen worden opgeworpen, als iemand zich wil op werken. Of iemand behoudt door vergaande protectie zijn plaats in de maatschappij, hoewel hij er eigenlijk niet voor geschikt is. Zowel het een als het ander is fout. Ieder moet zijn kans krijgen.

Doch een mens is behalve dat tot op zekere hoogte ook een product van de omstandigheden. Deze omstandigheden kunnen verbeterd worden, of men kan zich er althans bovenuit werken. Daarom is het foutief en moreel onaanvaardbaar het Humanisme te willen beperken tot een "elite". Bovendien, wie willen wij tot die "elite" rekenen, en welke maatstaven willen we aanleggen?

Het Humanisme moet daar gebracht worden, waar het nog onbekend is. Vinden we "evangelie", "prediken" en "propaganda" woorden met een bijmaak, laten we dan een andere benaming zoeken, die aangenamer klinkt. Immers, what is in a name. Als wij het humanisme maar niet opdringen als de "alleen-zalig-makende waarheid".

Er is onder ons jongeren ook een stroming om het "gesprekspeil" intellectualistisch omhoog te schroeven. Doen we dit, dan maken wij ons inderdaad tot een "elite"; dan zal het humanisme

zeker niet verwateren. Want de minder ontwikkelden (let wel, het heeft dus niets te maken met begaafdheid en intelligentie-quotient) zullen hier door worden afgeschrikt. Doch het humanisme zal dan steriel en krachteloos zijn en aan zijn intellectualisme ten gronde gaan.

Want nog altijd betekent aantal: macht! Alleen door een groot aantal stemmen zal het georganiseerde humanisme zich kunnen handhaven, laten gelden en mettertijd ook het wereldbeeld helpen vormen. Dat kan niet, als we ons koesteren in een enge "elite"-sfeer, waar wij onszelf en elkaar goedkeurende schouderklopjes geven.

B. Y. ONG

Wij hebben dit artikeltje van Ong Bing Yong in zijn geheel opgenomen, hoewel het uiteraard een zeer persoonlijk standpunt weergeeft, waarmee wij humanisten het zeker niet allen geheel eens zijn en waarop logischerwijze wel het een en ander valt aan te merken. Er zit echter een behartenswaardige strekking in, dat valt niet te ontkennen. Voor repliek staan de kolommen van "De Libertijn" open!

K.H.

WIJZIGING IN HET HOOFDBESTUUR

Wegens drukke werkzaamheden heeft Greet van der Drift zich helaas genoodzaakt gezien, te bedanken als secretaresse van de H.J.G., terwijl Tine Wildeboer wegens haar voorgenomen huwelijk niet langer penningmeesteresse kan zijn. Verder is Jan Kwadijk (Eindhoven) uit het H.B. getreden.

Arie Mijster heeft thans het penningmeesterschap op zich genomen, terwijl hij tevens 2e voorzitter blijft. Ter aanvulling van het hoofdbestuur zal een schriftelijk referendum worden gehouden; uit de gekozen kandidaten wordt dan 'n secretaris of secretaresse benoemd (art. 5 Huishoudelijk Reglement).

VERLOOFD:

DRUDE MOOYMAN

— KAREL HEYMANS

Rotterdam
Haarlem

25 Maart 1951.

ONKERKELIJKHEID

Cijfers en statistieken kunnen droog zijn. Soms kunnen zij echter ook interessante en leerrijke lectuur vormen. Zo b.v. de resultaten van de in 1947 gehouden volkstelling.

Hieronder volgt een staatje betreffende de verdeling van de Nederlandse bevolking op grondslag van hun levensbeschouwing:

	Percentage van het totaal van de bevolking		Stijging of daling in percenten van het eigen percentage in 1930.
	in 1930	in 1947	
Israëlitisch	1,41	0,15	- 89,3
Evangel. Luthers	0,99	0,62	- 37,4
Doopsgezind	0,78	0,70	- 10,3
Nederl. Hervormd	34,50	31,03	- 10,1
Geref. en Geref. ond.			
Art. 31 K.O.	8,04	7,93	- 1,4
Overige kerkgen. sch.	1,75	1,81	+ 3,4
Rooms-Katholiek	36,42	38,50	+ 5,4
Remonstrants	0,38	0,42	+ 10,5
Oud-Gereformeerd	0,14	0,16	+ 13,6
Chr.-Gereformeerd	0,63	0,72	+ 14,3
Onkerkelijk	14,43	17,04	+ 18,1
Geref. Gemeenten	0,53	0,92	+ 73,5

Uit deze opstelling blijkt allereerst de achteruitgang in aantal van het Israëlitisch volksdeel, een achteruitgang waarvan wij de tragische oorzaken maar al te goed kennen en waarover hier slechts een zwijgen past.

De grote percentuele stijgingen en dalingen van de kleinere kerkgenootschappen worden ons duidelijk, wanneer wij bedenken, dat bij deze groepen een kleine toe- of afneming in aantal reeds belangrijk percentage van het - geringe - totaal zal uitmaken.

Wanneer wij ons thans bepalen tot de drie grootste groepen, dan blijkt de Nederlands Hervormde meer dan 10% van haar percentage in 1930 verloren te hebben. Deze daling is hoofdzakelijk "ten goede" gekomen aan de R.K. en buitenkerkelijke groepen, die met resp. 5,4% en 18,1% (!) van hun percentage in 1930 gestegen zijn. Dat wil dus zeggen, dat de buitenkerkelijke groep meer dan drie keer zo snel groeit als de R.K. Zou de stijging van de R.K. groep zich in deze mate voortzetten, dan zal deze groep eerst over 72 jaar meer dan 50% van het Nederlandse volk uitmaken.

Momenteel beslaat de onkerkelijke groep ruim 17% van het Nederlandse volk, zodat Nederland dus ruim anderhalf miljoen buitenkerkelijken telt, waarbij dan nog komen diegenen, die bij de laatste volkstelling uit gewoonte of om andere reden een kerkgenootschap hebben opgegeven, doch daar in feite geen enkele band meer mee hebben. Dat wil dus zeggen, dat er een reusachtig werkterrein ligt voor de zich van hun verantwoordelijkheid bewuste buitenkerkelijke organisaties op levensbeschouwelijke grondslag zoals het Humanistisch Verbond, de Vrije Gemeente, de Vrijdenkers, de Universalistische Jongeren Beweging en niet te vergeten onze eigen Humanistische Jongeren Gemeenschap. Op de een of andere wijze zullen wij de jongeren, die van de kerk losgeraakt zijn of zich daarvan losgemaakt hebben de gelegenheid moeten geven binnen te treden in een nieuwe gemeenschap met eigen geestelijke sfeer en eigen waarden. Daarvoor is allereerst bezinning nodig op de oorzaken, waaraan de kerken hun grote afval te wijten hebben.

Dr A. van Biemen, de leider van het Woodbrookerscentrum te Bentveld noemde als de voornaamste oorzaken de volgende:

1. De taal, die in de kerken van de kansel gesproken werd, was voor de hoorders veelal "Chinees".
2. De kerken hebben in het verleden geen acht gegeven op sociale misstanden. Over het algemeen hebben de kerken zich steeds gesteld achter de behoudende groepen.
3. De groei van de industrie en de daarmee gepaard gaande van de steden.

Ter illustratie diene, dat de groei van de onkerkelijke groep in Amsterdam ruim anderhalf keer zo sterk is dan de groei over het gehele land gerekend. Het percentage onkerkelijken in Amsterdam bedraagt thans 45 %, d.w.z. dat Amsterdam meer dan 400.000 onkerkelijken telt, dus bijna 27% van het totale aantal in Nederland.

4. Het functieverlies van de kerken. Vroeger was de kerk een centrum van geestelijk en cultureel leven.

Wanneer wij de aanduiding van deze oorzaken door Dr van Biemen als juist erkennen, dienen wij er dus naar te streven een hechte gemeenschap op te bouwen, waarin het geestelijk en cultureel leven, naast de meer luchtige elementen - wij zijn tenslotte jong, - een belangrijke plaats innemen. Deze gemeenschap dient niet alleen een praat-gemeenschap te zijn, maar als er gepraat wordt, dan dient dat te zijn in duidelijke, klare taal, verstaanbaar ook voor buitenstaanders,

Laten wij denken aan de woorden van Augustinus: "Ik zou het evangelie niet geloofd hebben, indien ik niet eerst vertrouwen in de kerk had gehad. Een kerk, die wel preekt, maar niets van broederlijke gemeenschap laat zien, heeft geen werfkracht. Maar een kerk, die aan de wereld het voorbeeld geeft van ware broederlijke gemeenschap, is het grote wonder in de wereld, naar welks geheimenis de mensen steeds weer moeten en zullen vragen."

Deze woorden van Augustinus gelden niet alleen voor kerken.

J.H.H.

De Ilias der Joden

Ik mag graag door mijn humanistische bril eens in de oude Wetboeken en Heilige Schriften van de Joden lezen. Voor mij behoeft de Bijbel niet onder te doen voor de Ilias van de Grieken. Genesis, Exodus, Job, Psalmen, Spreuken, Prediker, Hooglied, Klaagliederen, Jezus Sirach, "Salomon", Mattheus, Paulus en Johannes: behoudend enkele onverteerbare delen valt er veel te genieten. Het is geen toeval, dat de Joodse boeken grotendeels gelijktijdig met de Hellense cultuur zijn geschreven. Mozes is vergelijkbaar met Homerus. Beiden beschreven deels historische gebeurtenissen, vermoedelijk omstreeks de 9e eeuw; hun werken betekenden het begin van de literatuur van hun volk en zijn wat hun auteurschap betreft historisch onzeker.

Ik vind de sfeer in de Bijbel ook eerder rationalistisch, om niet te zeggen humanistisch, dan vroom gelovig. Historieën fantasie, haat en hartstocht, liefde en schoonheid, wreedheid en wijsheid wisselen elkaar af. Met enkele voorbeelden wil ik een kleine indruk geven welk een kostelijke menselijkheid en wereldse zin lukraak te vinden is. Hiermee wil ik hen, die misschien nog menen, dat dit boek alleen maar braaf en droog is, aanmoedigen tot zelf lezen. Ik wil niets verklaren. Ik weet wel, dat elke ketter zijn letter vindt. Het licht van de H.Schrift is wel in erg veel kleuren uiteengevallen.

Leert Genesis niet: in het begin was alles goed; de ogen openden zich, ze verkregen inzicht, ze zagen dat ze naakt waren; de zucht naar kennis scheep het kwaad? - Het beeld van de koperen slangaan de paal, waarnaar men moest opzien om in leven te blijven. Wil dit niet zeggen, dat wij het kwaad zelf moeten louteren en verheffen om te kunnen leven? - Is de geselde Jezus met purperen mantel en doornenkroon: zie de Mens! niet het beeld van de mens, omhangen met schone schijn en ge-

kroond door het leed? - Het: ze weten niet wat ze doen! slaat dit niet op alle onwetendheid en onnadenkendheid: de oorzaak van enorm veel kwaad en leed?

Wie verstand bekomt heeft zijn ziel lief, hij neemt de verstandigheid waar om het goede te vinden. - Inzicht is een levensbron voor wie het bezit. - Dat wij dienen in nieuwigheid des geestes en niet in de oudheid der letter. - Zelfs wat voor de hand ligt, verstaan wij met moeite. - Wie praatjes herhaalt, heeft geen verstand. - De dwaas krijgt weeen van een nieuwtje, - Houd in alle ootmoed Uzelf in ere. - Wees niet toegevend voor Uzelf. - Zoals men zelf is, zo is ook de vriend. -

's Mensen kleding, zijn lachen en gang tonen, wat hij werkelijk is. - Strijd niet tegen een grote mond. - Wees niet al te braaf en niet overdreven wijs, waartoe zoudt ge U ongelukkig maken. - Eet Uw brood met vreugde en drink Uw wijn van goede harte, geniet het leven met de vrouw die ge lief hebt. - Wie een vrouw gevonden heeft, heeft een goede zaak gevonden.

Epiloog. Is het eigenlijk niet wonderlijk, dat de oude wet en het nieuwe geloof is één boek zijn gekomen? Paulus meende toch, dat Christus hen kwam verlossen van de tot een vloek geworden wet van Mozes. Paulus pleitte voor de vrijheid des geestes. En is, wat voor hem de vrijmaking was van de wet van zonde en dood: het geloof in de levendmakende geest van Christus, niet in de tijd ook tot een wet van zonde en dood geworden? Beleven wij niet opnieuw een tijd en strijd als die van Paulus: een levend nieuw geloof tegenover een dode verouderde wet? Spreekt Nietzsche al niet van een tot een dwang verworpen geloof van Paulus?

Paulus geloofde in de God-mens die het Leven was. Wij willen geloven in de Mens die het Leven is! HENK KORTING.

ONZE ZOMERKAMPEN.

Het is nog niet mogelijk reeds thans definitief te berichten over onze plannen voor de a.s. zomer. Wel ligt het in het voor-nemen, twee kampen te organiseren, één op de oude plaats in Rijs-sen en één ergens op de Veluwe. De kampcommissie, welke momenteel bestaat uit Arie Mijster, Drude Mooyman (secretaresse) en Karel Heymans, hoopt zo spoedig mogelijk nadere mededelingen te kunnen doen. Wanzelfsprekend houden jullie bij je vakantieplannen reke-met onze H.J.G.kampen, want het wordt weer 100%.